

Littafin Daniyel – Lamba Ta Sha Shida

Alamu

Jeff Pippenger

2023-12-11

Kafin mu yi nazari a kan sura ta uku ta Daniyel, za mu yi la'akari da wasu alamu na annabci wadanda za su iya ba mu damar mu kara fahimtar surar sosai. Daniyel, Hananiya, Misha'el da Azariya, Ruhi Mai Tsarki yana amfani da su don wakiltar takamaiman alamu na annabci, bisa ga mahallin da ake amfani da su a cikinsa. A sura ta ɗaya, an wakilce su a matsayin manyan amintattu huɗu, ba tare da bambanci a tsakaninsu ba, har zuwa karshen surar, inda aka bayyana Daniyel a matsayin mai baiwar “fahimta cikin dukan wahayi da mafarkai.”

Game da wadannan yara huɗu kuwa, Allah ya ba su ilimi da kwarewa cikin dukan koyarwa da hikima; Daniyel kuma yana da fahimta cikin dukan wahayi da mafarkai. Daniyel 1:17.

A cikin sura ta ɗaya, a matsayin alamar “huɗu” suna wakiltar mutanen Allah a kwanakin karshe a ko'ina cikin duniya. “Huɗu” alama ce da ke wakiltar faɗin duniya baki ɗaya, kuma dukan annabawa suna magana ne game da kwanakin karshe. Mutane huɗu masu daraja a sura ta ɗaya suna wakiltar mutanen Allah na kwanakin karshe, kuma a aya ta goma sha bakwai an fara yin bambanci tsakanin Daniyel da mutanen nan uku masu daraja, wanda ke wakiltar alamar “haɗin uku da ɗaya.”

Ana samun alamar “haɗuwar uku-da-ɗaya” akai-akai a cikin Kalmar da aka hura. Tana wakiltar gaskiyoyi da dama, gwargwadon yanayin mahallin. Tana wakiltar tarihin sakonnin mala'iku uku wadanda suka fara a “lokacin karshe” a shekara ta 1798, kuma suke karewa a rufe lokacin alheri. An wakilci dukkan sakonni ukun a cikin motsin mala'ika na farko, kuma wannan motsi mala'ika na huɗu na Ru'ya ta Yohanna sura ta goma sha takwas ne yake biye da shi; ta haka ne ya zama haɗuwar uku-da-ɗaya.

A wasu mahallai, yana iya wakiltar tafiyar sakon mala'ika na fari na tarihin Millerite da lamba ɗaya, a haɗe da tafiyar sakon mala'ika na uku da lamba uku. Saboda haka, ana kuma iya wakiltar “haɗin uku-da-ɗaya” a matsayin “haɗin ɗaya-da-uku”. Alamar “haɗin uku-ɗaya” tana aiki a matsayin alama ko dai ta wurin ɗayan—yana gaban ukun, ko kuma ukun—yana gaban ɗayan. A cikin tanderun Nebukadnezzar, a sura ta uku ta Daniyel, da fari muna ganin mutanen kirki su uku, sa'an nan kuma na huɗu mai kama da Dan Allah.

Sai wadannan mutum uku, Shadrak, Meshak, da Abednego, suka faɗi a ɗaure a tsakiyar tanderun wuta mai kuna. Sa'an nan Nebukadnezzar sarki ya yi mamaki kwari, ya tashi da gaggawa, ya yi magana, ya ce wa mashawartansa, “Ba mutum uku muka jefa a ɗaure a tsakiyar wutar ba?” Suka amsa suka ce wa sarki, “Gaskiya ne, ya sarki.” Ya amsa ya ce, “Ga shi, ina ganin mutum huɗu a sake, suna yawo a tsakiyar wutar, kuma ba su da wata cūta; kamannin na huɗun kuma yana kama da Dan Allah.” Daniyel 3:23–25.

Babu shakka akwai cikakkiyar hujja ta allahntaka, da kuma ainihin gaskiyar tarihi, da za su sanar da mu dalilin da ya sa ba a nuna Daniyel cikin hidimar sujada ga siffar zinariya ta babi na uku ba; amma wata hujja ta annabci ita ce, da Daniyel ya kasance a wurin, da ya rusa alamar annabci ta haɗuwar uku-da-ɗaya a cikin tanderun wuta. Game da Gidiyon, Gidiyon ne tare da rundunoninsa uku na maza ɗari-ɗari. Kristi kuma sau da yawa yana tare da almajirai uku.

Bayan kwana shida, Yesu ya ɗauki Bitrus, da Yakub, da Yahaya ɗan’uwansa, ya kai su su kaɗai wani dutse mai tsawo. Sai aka saƙe kamanninsa a gabansu; fuskarsa kuwa ta yi haske kamar rana, tufafinsa kuma suka yi fari kamar haske. Matiyu 17:1, 2.

Daya-da-uku, ko uku-da-ɗaya; alama guda ce, gama dukansu suna wakiltar wani ɓangaren annabci na kwanakin ƙarshe, kuma kwanakin ƙarshe su ne kwanakin shari’a. Kwanakin shari’a suka fara a shekara ta 1798, tare da sanarwar cewa shari’ar bincike za ta fara a ranar 22 ga Oktoba, 1844. Kuma kwanakin shari’a suna ci gaba har sai lokacin jarabawar ɗan’adam ya fara rufewa a dokar Lahadi mai zuwa nan ba da daɗewa ba, yayin da shari’un zartarwa na Allah suke farawa kuma suna ƙaruwa a hankali mataki-mataki har sai jarabawar ta rufe gaba ɗaya kuma annobai bakwai na ƙarshe su auku. A cikin tanderun Nebukadnezzar, jarumai ukun nan, waɗanda daga baya Kristi ya haɗu da su, suna wakiltar tuta. A lokacin ƙaddamar da gunki na zinariya, dukan al’ummai da suka ƙunshi daular Nebukadnezzar suna nan halarta.

Kuma zai ɗaga tuta ga al’ummai daga nesa, kuma zai yi musu ƙira daga iyakar duniya: ga shi kuwa, za su zo da sauri ƙwarai. Ishaya 5:26.

Shekaru saba’in na bautar Daniel wata alama ce mai muhimmanci kuma wajibi a gane ta, kuma ana samun ta akai-akai cikin Kalmar wahayi. Daga Jehoiakim zuwa ga Cyrus yana wakiltar ainihin shekarun saba’in na bautar Daniel. A cikin Tarihi na Biyu, shekarun saba’in suna wakiltar lokacin da ƙasar za ta huta ta more Asabbacinta. A cikin Ishaya 23, shekarun saba’in suna wakiltar tarihin Amurka daga 1798 har zuwa dokar Lahadi, kuma ta wajen yin haka, suna kuma wakiltar tarihin da suke tafiya a layi ɗaya na ƙahon Jamhuriyanci da ƙahon ainihin Furotestantanci. ’Yar’uwa White ta daidaita shekarun saba’in da shekaru dubu ɗaya da ɗari biyu da sittin na Zamanin Duhu na papanci.

“A yau ikkilisiyar Allah tana da ’yanci ta ci gaba har zuwa cikawar shirin Allahntaka domin ceton jinsin da ya face. Tsawon ƙarnuka da yawa mutanen Allah sun sha takurawa ga ’yancinsu. An hana wa’azin bishara a tsarkinta, kuma an ɗora mafi tsananin azabobi a kan waɗanda suka yi ƙarfin hali suka ƙi bin umarnin mutane. Sakamakon haka, babban gonar inabin ɗabi’a ta Ubangiji ta kusan kasancewa ba kowa a cikinta. An hana mutane hasken maganar Allah. Duhun kuskure da camfi ya yi barazanar shafe sanin addini na gaskiya. Ikkilisiyar Allah a duniya ta kasance cikin bauta hakika a wannan dogon lokaci na tsanantawa marar sassauci, kamar yadda ’ya’yan Isra’ila suka kasance cikin bauta a Babila a lokacin zaman bauta.” Annabawa da Sarakuna, 714.

Da zarar an fahimta cewa, a matsayin alama, shekaru saba’in kuma suna wakiltar shekaru dubu ɗaya da ɗari biyu da sittin na Zamanin Duhu, sai misalin “shekaru uku da rabi”, ko “watanni arba’in da biyu”, ko “lokaci, lokuta da rabin lokaci”, waɗanda a alamance suke wakiltar Zamanin

Duhu, su fadāda ma'ana da amfani da shekaru saba'in na alama.

A cikin littafin Daniyel, ana bayyana shekaru saba'in a matsayin lokacin daga ba da iko ga sakon fari har zuwa shari'a. Wannan lokaci yana wanzuwa a cikin kowane motsi na gyara mai tsarki, kuma ta haka ne, shekaru saba'in suke wakiltar wasu layukan gaskiya waɗanda ba sa jaddada bangaren lokaci, amma suna magana game da manufar wannan lokaci. Misali, Malaki ya wakiltar lokacin shekaru saba'in a matsayin lokacin da manzon alkawari yake tsarkake 'ya'yan Lawi. Sister White ta danganta tsarkakewar Lawiyawa a wurin Malaki da tsarkake haikali sau biyu da Kristi ya yi. Wannan lokaci ɗaya ne kuma lokacin hatimtar dubu ɗari da arba'in da huɗu. Haka kuma shi ne lokacin da ake ci gaba da zubo ruwan sama na ƙarshe. Wannan lokaci ɗaya kuma shi ne lokacin gwaji na surar dabba, wanda yake kaiwa ga alamar dabba. Wannan lokaci kuma shi ne “ranar shiri” ta annabci, wadda take kaiwa ga dokar Lahadi, wadda ita ma ita ce “ranar Asabar”. Lokacin yana ƙunshe da lokutan watsewa da lokutan tattarawa, waɗanda dukansu abubuwa ne na “lokuta bakwai.”

A cikin littafin Daniyel, Yehoyakim alama ce ta ba da iko ga saƙo na fari. Dangane da sarakuna biyu da suka biyo bayansa, shi kawai na fari ne cikin mala'iku uku da suke kaiwa zuwa shari'a, kuma suke ƙarewa a cikinta. Sairus alama ce ba kawai ta dokar Lahadi ba, amma kuma shi “alama” ce ta kuɓuta. Daniyel wani sashe ne na haɗin uku-da-ɗaya, kuma haka kuma wani ɓangare ne na wakilci mai ninki huɗu na mutanen Allah a faɗin duniya. Daniyel kuma alama ce ta manzon Iliya, kuma yana kuma wakiltar Yohanna a cikin littafin Ru'ya ta Yohanna. Haka kuma shi alama ce ta waɗanda suke karɓar hatimin Allah. Sunan “Daniyel” na nufin “alkalin Allah”, ko kuwa “Allah na shari'a”, saboda haka shi alama ce ta shari'a, kuma haka kuma ta Laodikiya, domin Laodikiya na nufin “mutane da aka yi wa shari'a” ko kuwa “mutane da suke ƙarƙashin shari'a”. Shari'ar Laodikiya a ƙarshe tana ginuwa ne a kan ƙin amincewarsu da sani da aka buɗe hatiminsa cikin littafin Daniyel.

Nebukadnezzar alama ce ta ƙahon Jamhuriyya da kuma ƙahon Furotesta na gaskiya na Ƙasar Amirka, kuma shi ma alama ce ta Ƙasar Amirka tun daga farkonta har zuwa ƙarshenta. Sa'ad da muka isa surori na huɗu da na biyar na littafin Daniyel, za mu ga cewa Nebukadnezzar yana wakiltar “lokacin ƙarshe” a shekara ta 1798, Belshazzar kuma yana wakiltar dokar Lahadi. Nebukadnezzar ya zama, a ƙarshen “lokuta bakwai” na horo, wani mai mulki mai kama da ɗan rago wanda ya tuba, amma ɗansa ya ƙare da yin magana kamar maciji, gab da hallakarsa.

“Ga sarkin Babila na ƙarshe, kamar yadda a misali ya zo wa na farkonsa, hukuncin Mai Tsaro na Allah ya zo: ‘Ya kai sarki, ... an faɗa maka; mulkin ya rabu da kai.’” Daniyel 4:31.
Annabawa da Sarakuna, 533.

Surar Daniyel ta ɗaya tana wakiltar tarihin motsin Millerite daga 11 ga Agusta, 1840 har zuwa 22 ga Oktoba, 1844. Haka kuma tana wakiltar 11 ga Satumba, 2001 har zuwa dokar Lahadi. Haka kuma tana wakiltar sakon mala'iku uku na fari, waɗanda kuma suke wakiltar alamar annabci ta biyu ta tarihin Amurka daga 1798 har zuwa dokar Lahadi.

Wataƙila muhimmin wakilci mafi girma na sura ta ɗaya ta Daniyel shi ne, cewa ita ce abu na farko da aka ambata a cikin littafin annabci wanda ya ƙunshi littafin Daniyel da littafin Ru'ya ta

Yohanna tare. Ita ce ta farko cikin gwaje-gwajen annabci uku da dalibin annabci dole ne ya kware a kansu. Ita ce abin da dole ne a “ci” domin a iya cin nasarar gwaje-gwajen da ke biye.

A cikin Early Writings, kamar yadda aka riga aka ambata fiye da sau ɗaya a cikin waɗannan talifofi, 'Yar'uwa White ta bayyana tsarin gwaji mai matakai uku na tarihin Almasihu a cikin sakin layi guda, sa'an nan a sakin layi na gaba ta bayyana tsarin gwaji mai matakai uku na tarihin 'yan Miller. Ta bayyana cewa waɗanda a zamanin Almasihu suka ki saƙon Yohanna, ba za su iya amfana daga koyarwar Yesu ba. Sakin layi na gaba ya ba da dama ga duk wanda yake so ya gani, cewa gwaji na farko ga 'yan Miller shi ne William Miller, wanda 'Yar'uwa White ta nuna cewa an yi masa alama ta misali ta wurin Yohanna Mai Baftisma da Iliya duka biyun. Waɗannan shaidu biyu na gwaji na farko suna tabbatar da cewa Daniyel sura ta ɗaya saƙon Iliya ne. Idan aka ki sura ta ɗaya, ba za a iya samun wata fa'ida daga surori na biyu da na uku ba.

Yesu da mala'ika na biyu sun biyo Yahaya Maibaftisma da mala'ika na farko a cikin tarihinsu dabam-dabam. Bayan Yesu sai hukuncin gicciye ya biyo baya, kuma mala'ika na uku ya iso lokacin da hukuncin bincike ya fara. Cizon rai na almajiran a gicciye yana kwatanta babban cizon rai na ranar 22 ga Oktoba, 1844. Daniyel sura ta ɗaya shi ne Iliya, kamar yadda Yahaya Maibaftisma da William Miller suke wakilta, amma ba za a iya raba ta da surori na biyu da na uku ba. Tare, waɗannan surori su ne bishara madawwamiya, wadda kullum saƙon gwaji ne na annabci mai matakai uku, wanda yake samar da kuma sannan ya raba rukuni biyu na masu sujada. Saboda haka, idan za a raba waɗannan surori uku, to, wannan zai zama wata bishara dabam.

Amma ko da mu ne, ko mala'ika daga sama, ya yi muku wa'azin wani bishara dabam da wadda muka yi muku wa'azi da ita, to, ya zama la'ananne. Kamar yadda muka faɗa a dā, haka nake sāke faɗa yanzu, in wani ya yi muku wa'azin wani bishara dabam da wadda kuka karɓa, to, ya zama la'ananne. Galatiyawa 1:8, 9.

Surar Daniyel ta ɗaya tana shirya hanya domin manzon alkawari ya zo haikalinsa ba zato ba tsammani, kuma haka kuma tana wakiltar muryar mai kira a jeji. Ana wakiltar jeji a matsayin wani zamani na warwatsewa, inda ake take haikalin da runduna a ƙarƙashin ƙafa. A sura ta ɗaya ta Daniyel, Daniyel yana cikin jeji, a warwatse kuma cikin bautar talala. Saƙon sura ta ɗaya yana shirya hanya domin saƙon sura ta biyu, inda Almasihu yake tsarkakewa kuma yake shiga alkawari tare da 'ya'yan Lawi. An bayyana 'ya'yan Lawi a matsayin alamar zaɓaɓɓun mutanen Allah, domin sun tsaya da aminci tare da Musa a rikicin gunkin zinariya na Haruna, kuma sura ta uku ta Daniyel ma rikicin gunkin zinariya ne.

Shadrak, Meshak, da Abednego suna kama da Lawiyawa da aka tsarkake tun kafin gwajin “siffar dabbar” na gunki na zinariya. A wajen bikin, Nebukadnezzar ne ya tanadar da ƙungiyar mawaƙa da kayan kiɗa, karuwar Taya kuma tana rera waƙoƙin, Isra'ila ta ruhaniya mai ridda kuwa tana rusuna sannan ta yi rawa tsirara bisa kiɗan kewaye da gunki na zinariya.

Littattafan Daniyel da Ru'ya ta Yohanna littafi ɗaya ne, kuma Almasihu a matsayin Alfa da Omega yanzu yana buɗe hatimin littafin da yake wakiltar Ru'ya ta Yesu Almasihu. Gaskiya ta farko ƙwarai da Yake sanyawa a cikin wannan littafi ita ce saƙonnin mala'iku uku. Surori uku na farko na littafin Daniyel, su ne saƙonnin mala'iku uku. Gaskiyoyin da suke da alaƙa da waɗannan

sakonnin mala'iku uku a cikin Ru'ya ta Yohanna sura ta goma sha huɗu, ana kai su ga kamala sa'ad da aka gane cewa an fara ambatonsu ne a cikin surori uku na farko na Daniyel. A cikin Ru'ya ta Yohanna goma sha huɗu an bayyana su a matsayin bishara madawwamiya, kuma suna tashi a cikin sammai, ta haka suna bayyana sakon da ake gabatar wa dukan duniya a kwanaki na karshe. A cikin surori uku na farko na Daniyel, an kwatanta gogewar maza da mata waɗanda suke ɗaukar wannan saƙo zuwa ga duniya. Ru'ya ta Yohanna goma sha huɗu ita ce layin gaskiya na waje, tana wakilta ta wurin alamomi, sakon mala'iku uku. Bishara madawwamiya, da kuma sakon kowannen mala'ikun ukun, ana kai su ga kamala ta wurin layin gaskiya na ciki da aka wakilta a cikin surori uku na farko na Daniyel.

Surori uku na farko suna wakiltar gaskiya masu banmamaki da yawa, kuma ɗaya daga cikin waɗannan gaskiyoyin ita ce sakonnin uku tsari ne na gwaji mai matakai uku, wanda ya kunshi gwajin abin ci, sannan a bi da gwajin gani, wanda kuma gwajin litmus yake biye da shi. Babu shakka, akwai wasu hanyoyi dabam na laƙaba wa waɗannan gwaje-gwaje uku suna, amma ana iya ganin waɗannan laƙabban cikin sauƙi a sura ta ɗaya, kuma ana iya sake ganinsu a surori na ɗaya zuwa na uku. Dole ne a gane waɗannan surori uku tare a matsayin alama guda ɗaya.

“An ba da sakon farko da na biyu a shekarun 1843 da 1844, kuma yanzu muna farkashin shelar saƙo na uku; amma dukkan waɗannan sakonni uku har yanzu dole ne a ci gaba da shelarsu. Yana da matuƙar muhimmanci yanzu kamar yadda ya taɓa kasancewa a ɗa a maimaita su ga waɗanda suke neman gaskiya. Ta wurin alƙalami da murya dole ne mu kara sautin shelar, muna nuna tsarinsu, da kuma yadda annabce-annabcen da suka kai mu ga sakon mala'ika na uku suke aiki. Ba za a iya samun na uku ba tare da na farko da na biyu ba. Waɗannan sakonni dole ne mu ba duniya su ta wurin wallafe-wallafe, da wa'azi, muna nuna cikin jerin tarihin annabci abubuwan da suka riga suka kasance da kuma abubuwan da za su kasance.” Selected Messages, littafi na 2, 104, 105.

Ba kome ba ne ko akwai yini ɗaya kaɗai, ko mako ɗaya, ko shekaru ashirin tsakanin ainihin tarihin surori na biyu da na uku; a alamance suna kwatanta yadda gwaje-gwaje uku suke ci gaba a jere. Nebukadnezzar ya ruɗe kuma ya yi mamaki ƙwarai da gaske cewa Allah, ta wurin annabi Daniyel, zai iya sanin mafarkinsa, ya kuma ba da ingantacciyar fassarar mafarkin har ta kai ga ba za a iya fahimtar sa ba face a matsayin gaskiya. Duk da haka, a sura ta uku, Nebukadnezzar ya gaza a gwaji na biyu na sura ta biyu, domin ya ƙuduri aniyar ɗora son zuciyarsa ta ɗan'adam mai cike da girman kai sama da banmamakin bayyanar ikon Allah, wanda ya bayyana ma'anar allahntaka ta mafarkin asiri.

Da kafa gunkin zinariya a babi na uku, ya gaza gwaji na uku—gwajin litmus. Shadrak, Meshak da Abednego kuwa sun ci gwajin litmus. Nebukadnezzar ya karɓi alamar dabbar, kuma waɗannan jarumai uku suka karɓi hatimin Allah. Dole ne a fahimci babi uku na farko na Daniyel a cikin mahallin mala'iku uku na Ru'ya ta Yohanna sura ta goma sha huɗu. Duk da sauƙin waɗannan babi uku, domin suna da bayyani ƙwarai har ma aka saba amfani da su a matsayin labarai ga yara Kirista, a hakikanin gaskiya suna wakiltar, watakila, mafi zurfin babi uku a cikin Maganar Allah.

Za mu ci gaba da sura ta uku ta littafin Daniyel a makala ta gaba.

“Za a ga girman kai na banza da zaluncin da aka nuna a tafarkin da sarkin arna, Nebukadnezzar, ya bi, kuma za su ci gaba da bayyana a zamaninmu. Tarihi zai maimaita kansa. A wannan zamani, gwajin zai kasance a kan batun kiyaye Asabbaci. Dukan samaniya tana kallon mutane suna take dokar Yahweh, suna mai da abin tunawa na Allah, alamar da take tsakaninsa da mutanensa masu kiyaye dokokinsa, a matsayin abin banza, abin reni, alhali kuwa ana daukaka wani Asabbaci na hamayya kamar yadda aka daukaka babban siffar zinariya a filin Dura. Mutanen da suke da'awar su Kiristoci ne za su kira duniya ta kiyaye wannan Asabbaci na karya da suka kirkiira. Duk waɗanda suka ƙi za a sa su ƙarƙashin dokoki na zalunci. Wannan ne asirin mugunta, kulla-kullar wakilan Shaidan, wanda mutumin zunubi yake aiwatarwa.” The Youth’s Instructor, July 12, 1904.